

VAL 2026

Färdriktning för en upplyst framtid

Ett samhälle som väljer kunskap

Sverige befinner sig i en tid av snabb förändring. Teknisk utveckling, klimatomställning, geopolitisk osäkerhet och demografiska skiften bidrar till ökad oförutsägbarhet och komplexitet. Utvecklingen omformar arbetsliv, ekonomi och samhällsstyrning i grunden. Samtidigt utsätts det demokratiska systemet för press av polarisering och desinformation.

När osäkerheten växer kan snabba lösningar framstå som lockande. Men hållbara samhällen byggs inte på förenklingar, utan på kunskap, långsiktighet och en förmåga att hantera komplexitet. Det ställer också krav på att medborgare har förmågan att värdera fakta, se samband och stå emot förenkling.

Akavias medlemmar efterlyser ett offentligt samtal och beslutsfattande som i högre grad baseras på kunskap. Våra medlemmar - ekonomer, jurister, samhällsvetare, IT-akademiker, personalvetare och kommunikatörer - tar ansvar och bidrar varje dag till att utveckla sig själva, sina arbetsplatser och samhället.

Sverige måste ta tillvara på kompetensen. För det är människor som skapar framtiden. Den är inte förutbestämd. Tvärtom visar historien att människors förmåga att samarbeta, lära och skapa nytt har varit avgörande. Framtiden formas av de val vi gör tillsammans.

Ett demokratiskt och rättssäkert samhälle

Stärk demokratins motståndskraft genom att stå upp för det demokratiska samtalet, akademisk frihet och kunskapsbaserad samhällsstyrning. Det allvarliga säkerhetsläget i världen ställer nya krav på stärkt beredskap och resiliens för att värna medborgarna, demokratin och samhällsviktiga funktioner. Samtidigt kan demokratin försvagas genom gradvisa förskjutningar i krisers spår, särskilt när snabbhet ersätter eftertanke och tilliten till expertis minskar. Sverige behöver därför ett respektfullt och faktabaserat offentligt samtalsklimat, värna långsiktighet och kvalitet i samhällsstyrningen samt slå vakt om den akademiska friheten. Det krävs även en modern offentlig förvaltning av hög kvalitet med kapacitet att möta samhällsutmaningar.

Värna rättssäkerhet, rättsväsendets oberoende och långsiktiga kompetensförsörjning. Ett oberoende och rättssäkert rättsväsende är en grundpelare i en rättsstat. Även mindre avsteg från rättsstatens principer riskerar på sikt att försvaga demokratin. Rättsväsendet måste även ha tillräckliga resurser och rätt förutsättningar för att kunna hantera en allt mer komplex

brottslighet. Medborgarnas förtroende för systemet vilar på att lagar stiftas på kunskapsbaserad grund, tillämpas rättvist och kan prövas av oberoende instanser.

Ett växande välstånd

Prioritera investeringar och spelregler som driver produktivitet och tillväxt. Samhällets långsiktiga välstånd avgörs ytterst av dess förmåga att skapa värde. När produktiviteten ökar stärks reallönerna, företagens konkurrenskraft och den gemensamma finansieringen av välfärden. Sverige har goda förutsättningar med en befolkning med hög utbildningsnivå, teknisk mognad och stabila institutioner. En internationellt öppen ekonomi, ansvarsfulla offentliga finanser och långsiktiga investeringar i utbildning, forskning och infrastruktur bidrar till konkurrenskraft och tillväxt.

Genomför en bred skattereform så att utbildning och ansvar lönar sig bättre. Ett modernt skattesystem måste säkra långsiktig finansiering av det offentliga uppdraget samtidigt som det främjar kompetens, innovation och utveckling. För att stärka Sverige som kunskapsnation måste det löna sig bättre att investera i utbildning. Den tekniska utvecklingen skapar förutsättningar för ökad kvalitet och produktivitet, men höga skatter på arbete riskerar att i onödan tränga bort kvalificerad arbetskraft. Därför behöver skatten på arbete bli lägre.

Ta tillvara potentialen i artificiell intelligens genom strategiska satsningar på kompetensutveckling. AI förändrar redan arbetslivet och rätt använt kan AI höja kvalitet och produktivitet. Men det krävs en nationell kraftsamling på kompetensutveckling av både spets och bredd samt utveckling av den digitala infrastrukturen för att Sverige ska kunna ta tillvara teknikens fulla potential. För Sverige som kunskapsnation är en ansvarsfull AI-användning avgörande för konkurrenskraft, medborgarnas tillit och ett hållbart arbetsliv.

Utbildning och livslångt lärande för hela arbetslivet

Prioritera kvaliteten i akademisk utbildning före kvantitet. Under lång tid har högre utbildning byggts ut med fler platser utan att tillräckligt med resurser tillskjutits, vilket har dragit ner utbildningens kvalitet. För att Sverige ska ha en akademisk utbildning med hög internationell klass krävs ett tydligare fokus på kvalitet före kvantitet. Det behövs också en starkt ambition att skapa tydligare vägar från studier till kvalificerat arbete, exempelvis genom samverkan mellan arbetsgivare och lärosäten.

Låt det livslånga lärandet bli en integrerad del av arbetslivet. Den snabbt föränderliga arbetsmarknaden och teknikskiften skapar behov av ett nytt sätt att tänka kring utbildning genom hela livet. Ett sammanhållet system för kompetensutveckling stärker både individens trygghet och näringslivets och samhällets förmåga till kontinuerlig omställning. System för livslångt lärande behöver värnas och ges långsiktigt hållbara förutsättningar. Universitet och högskolor spelar en viktig roll i det livslånga lärandet för yrkesverksamma och behöver resurser och förutsättningar som möjliggör detta.

En inkluderande och hållbar arbetsmarknad

Attrahera och ta vara på internationell kompetens. Sveriges innovationsförmåga bygger på öppenhet. Internationell arbetskraft bidrar med kunskap och perspektiv som stärker företag, offentlig verksamhet och samhällsutveckling. För att värna konkurrenskraft och innovation behöver Sverige stärka sin förmåga att attrahera kvalificerad arbetskraft från andra länder. Samtidigt behöver högutbildade utrikesfödda som redan finns i landet få bättre förutsättningar att arbeta i yrken som motsvarar deras kompetens.

Stärk arbetet mot ålderism och skapa strukturer som gör det möjligt att bidra genom hela yrkeslivet. När livslängden ökar och pensionsåldern höjs måste arbetslivet anpassas. Att sortera bort kompetens på grund av ålder är ett slöseri med både mänskliga och samhällsekonomiska resurser. Om människor ska arbeta längre måste arbetslivet erbjuda hållbara förutsättningar genom hela yrkeslivet.

Modernisera arbetsmiljöpolicen för en bredare syn på arbetsmiljö. I kunskapsintensivt arbete är arbetsbelastning och psykosocial stress de största riskerna för ohälsa. Detta är också en jämställdhetsfråga, eftersom kvinnor oftare drabbas av stressrelaterad ohälsa och sjukskrivning. Därför måste regelverk och tillsyn uppdateras så att kognitiv, emotionell och organisatorisk belastning hanteras lika systematiskt som fysisk arbetsmiljö. Samtidigt behöver arbetsmiljöpolicen moderniseras utifrån att flexibilitet i tid och rum har blivit en central del av ett hållbart arbetsliv.

Stärk kopplingen mellan inkomstbortfall och ersättning i socialförsäkringarna.

Socialförsäkringarna bidrar till ekonomisk tryggheten vid perioder av inkomstbortfall genom hela livet och att människor vågar utbilda sig och byta jobb. Under lång tid har ersättningen i systemen allt mindre motsvarat den inkomst som individen förlorar, vilket är problematiskt. Systemen bör också utformas så att kvinnor och män kan göra karriär på lika villkor. Ett system som balanserar trygghet och drivkrafter till arbete stärker både individ och samhällsekonomi.